

Ovo je dopuna članku "Naselja i grobovi prehistorijskih Japoda u Vrepcu" objavljenog na ovoj stranici 6.3.2011. godine.

http://www.mo-vrebac-pavlovac.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=146:naselja-i-grobovi-prehistorijskih-japoda-u-vrepcu&catid=31:openito&Itemid=2

U radu Ružice Drechsler-Bižić iz 1958. godine, "Naselje i grobovi preistorijskih Japoda u Vrepcu", autorica navodi izvorne radove o arheološkim nalazištima u Vrepcu s kraja 19. stoljeća, a koje je obišao i istražio poznati arheolog Josip Brunšmid. Izvorni radovi ističu 4 lokaliteta u Vrepcu, a ona ih opisuje i citira na sljedeći način:

1. Đurđeva Greda - Na njivi Milana Dragosavca, na levoj strani potoka Jadove, nalazi se omanje duguljasto uzvišenje i na njemu se prilikom oranja našlo kremenih nožića i jedna veća kalupasta sekira (motika).
2. Gradina "Stražbenica" - (kota 671) - Preistoriska gradina sa nekoliko terasa, na kojima su nađeni bronzani predmeti i fragmenti keramike. Godine 1897. Brunšmid je izvršio probna iskopavanja (ne kaže na kojem delu gradine) i zaključio, da se naselje nalazilo na osam blagih terasa, koje se nižu jedna ispod druge. Osim tragova kućnog lepa, tu su nađeni i jedan torkves od bronzne, spiralna naočarasta fibula "te još nešto predmeta posvema analognih sa onima što ih muzej ima iz nekropola u Prozoru i Otočcu".
3. Tumulus na "Lećištu" - U neposrednoj blizini pomenute gradine Brunšmid je prekopao veliki tumulus na mestu zvanom Lećište. Po rečima autora "tamo se našlo ostataka od mrtvaca, ali osim nekih koji nisu imali priloga, svi su bili u staro doba kretani".
4. Tumulus na "Orlovom kamenu" - Ispod samog podnožja gradine našao je Brunšmid ovaj najinteresantniji objekat. To je bio veći tumulus koji je "na svojem dnu bio opasan velikim

kamenjem nepravilnog oblika a u jedan ga sa par proširilo i onda opasalo novim redom kamenja. Grobovi su djelomice sadržali kosture a djelomice posude s paljevinom; jedni i drugi su bili sagrađeni i pokriveni kamenim pločama na način sanduka."

(Tumulus (množina tumuli) je gomila zemlje i kamenja uzdignuta nad grobom ili grobovima.)

Nadalje, u knjizi Željka Holjevca, "Identitet Like: korijeni i razvitak", Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2009., objavljen je pregledni rad Borisa Olujića, "Povijest istraživanja prapovijesne i antičke baštine u identitetu Like". U ovom radu, na stranicama 124 i 125, piše sljedeće:

"Josip Brunšmid je 1897. godine istraživao japodsko naselje na gradini Stražbenici u selu Vrepcu, smještenom uz rub Ličkog polja "gdje su koljebe od pletera stojale u osam oplitkih terasa, što se jedna niže do druge". Kraće izvješće s tog iskopavanja objavljeno je u Viestniku Hrvatskoga arheološkog društva (Brunšmid 1896/7., str. 163). Istodobno, također u neposrednoj blizini Vrepcu, Brunšmid je istraživao grobove pod tumulima na Lećištu i kod Orlova kamena. R. Drechsler-Bižić je 1958. godine dala pregled materijala iz tumula u Lećištu i na Orlovu kamenu, koje je iskopao Josip Brunšmid (Drechsler-Bižić 1958., str. 38-39, table I-VII). Na obronku brda Brunšmid je zabilježio uništene grobove koji su pripadali većoj, vjerojatno ravnoj nekropoli. Tumul je kod Orlova kamena pri dnu bio okružen prstenom od velikog nepravilnog kamenja, a sadržavao je i skeletne i paljevinske grobove s urnama. Budući da latenskih nalaza u naselju na Stražbenici nije bilo, Brunšmid je ustvrdio da je ono postojalo samo u starije željezno doba (Brunšmid 1896/7., str. 163-164). Arheološka građa pronađena tijekom ovih istraživanja danas se nalazi u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Brunšmidova istraživanja japodskog naselja na gradini Stražbenici nastavila je 1957. R. Drechsler-Bižić. Osim stambenih objekata, ona je na platou gradine pronašla velik broj ulomaka keramike i brončanih nalaza, što je sve datirala u kasno brončano i starije željezno doba (Drechsler-Bižić 1958., str. 39-42, table VII-IX). Drechsler-Bižić je kronološki odredila da je naselje na Stražbenici postojalo od kasnog brončanog doba (Ha A-B) do mlađeg željeznog doba (Lt II) (Drechsler-Bižić 1958., str. 57).

Nedaleko od Stražbenice na lokalitetu Velika njiva otkrivena je ravna nekropola s devet paljevinskih grobova, gdje je pepeo umrlih izravno položen na zemlju, tri skeletna i dva groba s urnama (Drechsler-Bižić 1958., str. 42-55, table X-XIV). Osim manjeg dijela iz starijeg željeznog doba, većina nalaza potječe iz mlađeg željeznog doba."

U prilogu su dana tri izvorna rada o arheološkim nalazištima u Vrepcu. To su:

1. JOSIP BRUNŠMID, Grobovi halštatskog doba u Vrepcu kod Gospića, Sitne vijesti, str. 163-164, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 1897.
2. JOSIP BRUNŠMID, Arheološke bilješke iz Dalmacije i Panonije II - Vrebac (kotar Gospić), str. 179-181, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 1898.
3. RUŽICA DRECHSLER-BIŽIĆ, Naselje i grobovi preistorijskih Japoda u Vrepcu, Vjesnik Arheološkog muzeja Zagreb 3/1, str. 35-60 + 14 tabli, 1958.

U arheološkim bilješkama Josipa Brunšmida možete pronaći ulomke sa sarkofaga i nadgrobnih spomenika pronađenih na Stražbenici.

Na kraju rada Ružice Drechsler-Bižić dano je 14 tabli koje prikazuju pronalasku u Vrepcu i to na Velikoj njivi te iz tumula na Lečiću i na Orlovom kamenu. Također, u radu spominje i neke naše mještane koji su tada bili prilikom iskopavanja te probleme koji su se pritom javljali.

Pripremio: GM

Arheološka nalazišta u Vrepcu - izvorni radovi sa slikama pronađenih artefakata

Autor Administrator

Nedjelja, 01 Studeni 2020 18:05 - Ažurirano Nedjelja, 01 Studeni 2020 18:20
